

Samfundet taber milliarder på uddannelsesefterslæb

Samfundet taber milliarder på den manglende indfrielse af uddannelsesmålsætningen i 2015-planen. I stedet for at kun 5 procent af en ungdomsårgang står uden ungdomsuddannelse, viser de nyeste tal fra undervisningsministeriet, at hver fjerde 26-årig kun har folkeskolen som højeste uddannelse. Det store uddannelsesefterslæb betyder, at 87.000 unge frem imod 2015 kommer til at mangle ungdomsuddannelse. Alt i alt koster efterslæbet samfundet mellem 4 og 7 mia. kr. pr. år i tabt produktivitet.

af privatøkonom **Mie Dalskov**

3. august 2009

Analysens hovedkonklusioner

- I regeringens 2015-målsætning skal 95 procent af en ungdomsårgang have en ungdomsuddannelse i 2015. Ikke desto mindre viser de nyeste tal, at 25 procent af ungdomsårgangen ikke har fået en ungdomsuddannelse, når der måles 10 år efter 9. klasse.
- Hvis udviklingen fortsætter vil 87.000 unge i 2015 stå uden en ungdomsuddannelse. Havde målsætningen været indfriet i 2009 ville kun 22.000 have stået i samme situation.
- På grund af manglende indfrielse af 2015-målet koster det samfundet mellem 4 og 7 mia. kr. pr. år, at 87.000 unge ikke får en ungdomsuddannelse.

Kontakt

Privatøkonom

Mie Dalskov

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 42 42 90 18

md@ae.dk

Presseansvarlig

Janus Breck

Tlf. 33 55 77 25

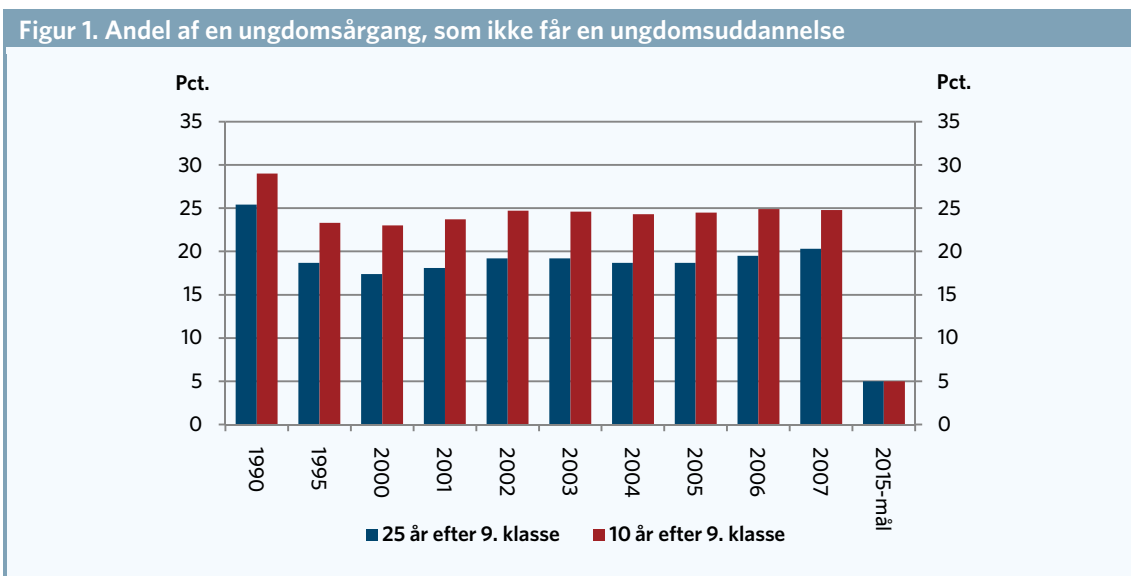
Mobil 40 61 34 38

jb@ae.dk

Konsekvenser af uddannelsesefterslæb

Som det fremgår af figur 1, viser de seneste tal fra undervisningsministeriet at over en femtedel af en ungdomsårgang ikke får en ungdomsuddannelse. Andelen har været stigende siden årtusindskiftet, men ikke desto mindre bygger tallene bag figuren på nogle tal, hvor man først måler på de unges uddannelsesniveau 25 år efter folkeskolen, dvs. når de "unge" har passeret 41 år. Tallene viser med andre ord det ungdomsuddannelsesniveau, som en ung i dag vil opnå i 2034, hvorfor virkeligheden faktisk ser meget værre ud.

Ser man i stedet på uddannelsesniveaet ved overgangen fra ung til voksen, som i normale statistiske og administrative afgrænsninger typisk er 25-årsalderen, er det ikke længere en femtedel, men en fjerdedel af en ungdomsårgang, som ikke får en ungdomsuddannelse. Dette ses også i figur 1, hvor andelen af unge uden ungdomsuddannelse er afsat 10 år efter folkeskolen, dvs. som 26-årig.

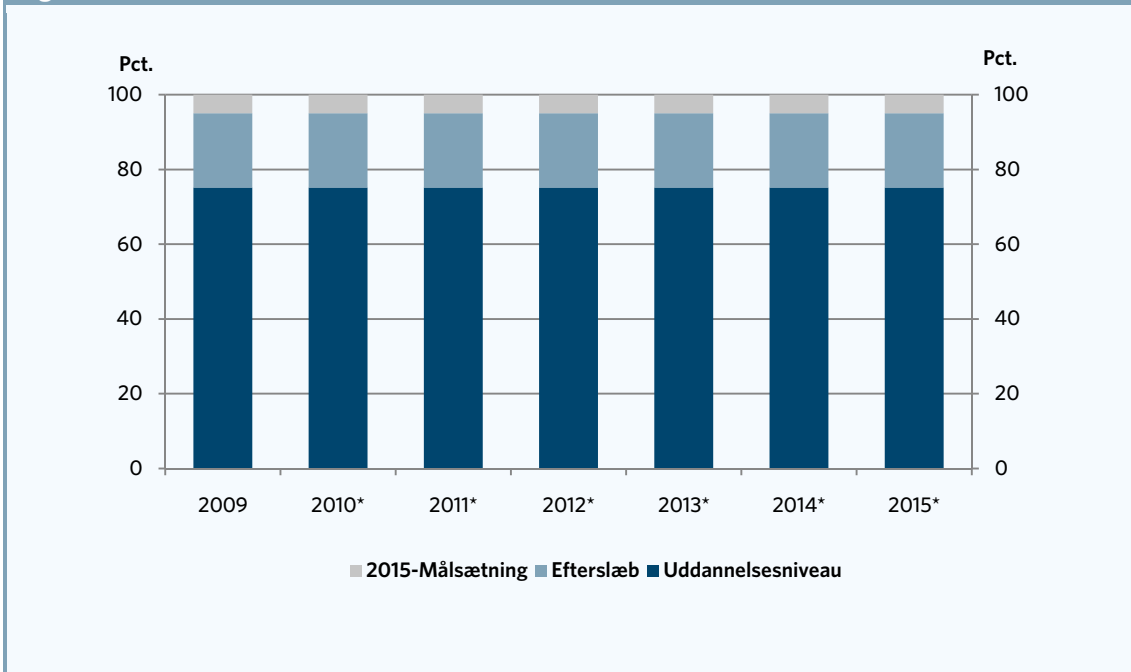
Anm.: Figuren viser andelen af en ungdomsårgang, der ikke har fået en ungdomsuddannelse 25 år efter 9. klasse. (41-årige) og 10 år efter 9. klasse (26-årige).

Kilde: AE pba. UNI-C statistik og analyse. Nyeste tal fra 2007.

87.000 unge er tabt, hvis udviklingen fortsætter

Som figur 1 viste, er udviklingen siden 2005, hvor målsætningen blev fremsat, gået i den forkerte retning. I stedet for at det i dag kun er 5 procent af en årgang, der ikke får en ungdomsuddannelse, så er det reelt 24,8 procent, når der måles på de 26-årige. Med andre ord er der i dag et årligt efterslæb på 19,8 procent af ungdomsårgangene, der ikke får en ungdomsuddannelse, hvilket ses i figur 2.

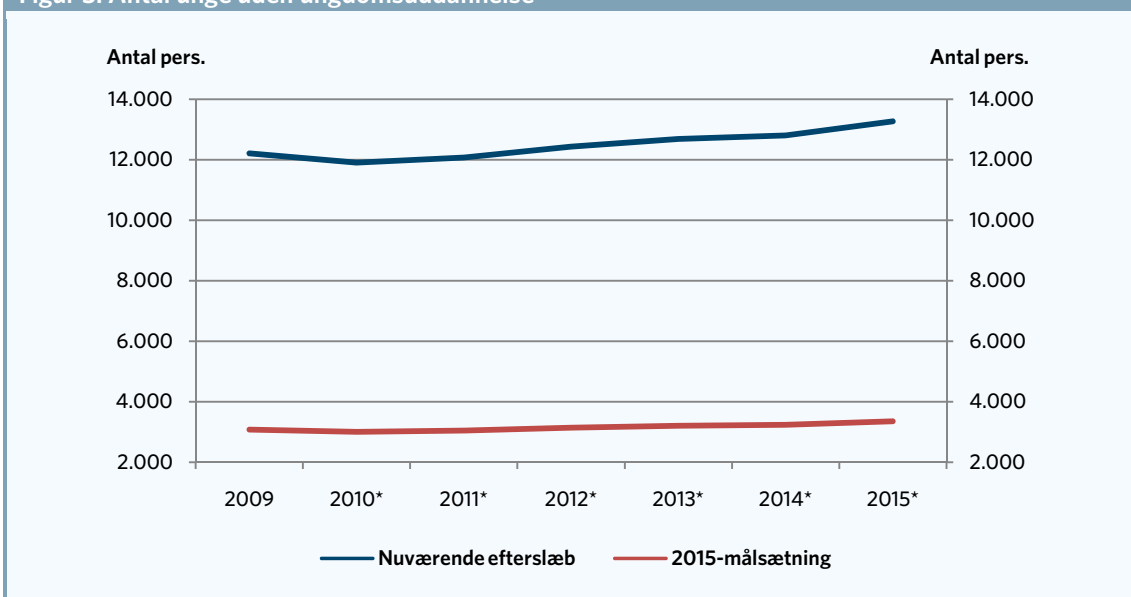
Figur 2. Uddannelsesefterslæb ti år efter 9. klasse

Anm.: Efterslæbet er defineret som forskellen mellem 2015-målsætningen og nuværende andel, der ikke får ungdomsuddannelse. Prognosen bygger på de nyeste tal for årgang 2007.
 Kilde: AE på baggrund af tal fra UNI-C.

Ses der på det samlede efterslæbet fra 2009 og frem imod 2015, hvor målsætningen skulle være indfriet, er det mange tusinde unge, der tabes i uddannelsessystemet. Ud fra de nuværende befolkningstal og de fremtidige befolkningsprognoser vil 12-14.000 unge hvert år fremover stå uden en ungdomsuddannelse, hvis udviklingen fortsætter. Det samlede tab kommer dermed op på 87.000 unge, der således ikke får anden uddannelse end grundskolen. Hvis målsætningen havde været indfriet ville tabet pr. årgang ligge på omkring 3.000 personer pr. år eller 22.000 over hele perioden. Dette ses i figur 3.

Figur 3. Antal unge uden ungdomsuddannelse

Anm.: Figuren viser, hvor mange unge i hver årgang af 26-årige, der ikke får en ungdomsuddannelse. Beregningerne bygger på UNI-C tal for andel unge, der 10 år efter 9. Klasse ikke har en ungdomsuddannelse (dvs. som 26-årige). "Nuværende efterslæb" viser forskel mellem 2015-målsætningen og det aktuelle niveau.
 Kilde: AE på baggrund af tal fra UNI-C og Statistikbanken (PROG7A09 samt BEF5).

Uddannelsesefterslæb koster milliarder

Ud fra uddannelsesefterslæbet frem mod 2015 kan det økonomiske tab gøres op. AE har tidligere beregnet uddannelsernes livsværditilvækst, hvilket ses i tabel 1. Livsværditilvæksten kan bruges til at vise, hvor meget efterslæbet koster samfundet målt som tab i produktivitet, da livsværdien er beregnet som summen af markedsindkomst fratrukket omkostninger til uddannelse over livet for de forskellige uddannelser.

Det ses blandt andet af tabel 1, at en faglært bidrager med 2,6 mio. kr. mere over livet end en ufaglært.

Tabel 1. Samfundsøkonomisk gevinster af uddannelse

	Livsværditilvækst
	Mio. kr.
Ufaglært	9,2
Erhvervsuddannelse	11,8
Kort videregående	14,3
Mellemlang videregående	14,2
Lang videregående	22,5

Anm.: Tabellen viser uddannelserne effekt på samfundsøkonomien over et helt liv, dvs. 18-80 år. "Livsværditilvækst" måler produktivitetstgevinsten for samfundet, dvs. alle former for markedsindkomst fratrukket omkostninger til uddannelse

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata 2007.

Scenarium 1: Alle får en erhvervsuddannelse

Hvis man forestiller sig, at de 87.000 unge, der grundet uddannelsesefterslæbet kun får folkeskolens afgangsprøve, i stedet havde fået en erhvervsuddannelse, ville det have givet en gevinst pr. uddannet på 2,6 mio. kr. per person over livet, jf. tabel 1. Samlet set giver dette et tab på 227 mia. kr. for de 87.000 unge målt fra det 26. til det 80. leveår. Omregnet svarer dette til 4,2 mia. kr. pr. år, jf. tabel 2.

I forhold til hvis de resterende 19,8 procent af årgangene fik en ungdomsuddannelse, taber samfundet 4,2 mia. kr. pr. år.

Scenarium 2: Alle får en uddannelse enten erhvervsfaglig eller videregående

Alternativt kan man forestille sig at de 87.000 unge, der frem imod 2015 ikke får en ungdomsuddannelse, får en uddannelse svarende til den nuværende fordeling¹. I forhold til det første scenarium betyder dette, at flere får en videregående uddannelse og færre en erhvervsuddannelse. I dette scenarium vil det samlede tab ligge på 386 mia. kr., hvilket svarer til 7,1 mia. kr. pr. år.

Tabel 2. Samfundsøkonomisk tab af uddannelsesefterslæb

	Scenarium 1	Scenarium 2
	Mia. kr.	
Årligt tab	4,2	7,1
Samlet tab, hele livet	227,3	385,9

Anm.: Tabellen viser det tab, som samfundet lider af at 87.000 unge frem mod 2015 ikke får en ungdomsuddannelse grundet efterslæb ifht. 2015-målsætningen.

Kilde: AE på baggrund af tal fra UNI-C og Danmarks Statistiks registerdata 2007.

¹ Den nuværende uddannelsesfordeling er dannet ud fra "Profilmodellen" hos UNI-C for 2007, for de 26-årige, dvs. 10 år efter 9. Klasse. 49 procent får en erhvervsuddannelse, 8 procent får en kort videregående uddannelse, 36 procent for mellemlang videregående og 7 procent en lang videregående uddannelse. Det antages her, at alle der har fået en gymnasial uddannelse også tager en videregående uddannelse.

Ungdomsuddannelse til alle er vigtigt

Det, at uddannelsesniveaet i dag ligger langt under 2015-målsætningen, gør at samfundet lider store økonomiske tab. Det nuværende uddannelsesniveau betyder, at der for hver årgang er 12-14.000 personer, der kun har folkeskolens afgangsprøve som højeste uddannelse. Antallet af ufaglærte bliver dermed større og større for hver årgang, og resultatet bliver at samfundet går glip af milliarder målt i tabt produktivitet, idet en ufaglært i gennemsnit bidrager med langt mindre end personer med kompetencegivende uddannelse. Som denne analyse viser, kommer efterslæbet frem mod 2015 til at koste samfundet mellem 4 og 7 mia. kr. pr. år. fordi, en femtedel af en ungdomsårgang stadig ikke får anden uddannelse end folkeskolen. For hvert år frem mod 2015 koster det milliarder, at unge ikke kommer videre fra folkeskolen, og selv med en stor indsats nu, så virker det meget svært, at kunne nå at knække kurven på 5-6 år. Der mangler 20 procent af en årgang eller hvad der svarer til 12-14.000 unge pr. år.

AE mener, at alle unge bør gives en ret og pligt til 13 års uddannelse, så det laveste uddannelsesniveau i Danmark i fremtiden er en ungdomsuddannelse. Denne ret og pligt til 13 års uddannelse må dog ikke forveksles med 13 års skolepligt. Det værste vi kan gøre i forhold til de skoletrætte er at udvide skolepligten til 13 år. Der bør udvikles nye uddannelsesstilbud med et større praktisk indhold, hvor arbejde og uddannelse kan kombineres på nye måder. Og ingen under 18 bør være i et job, med mindre de er under uddannelse, eller der er knyttet en klar aftale mellem den unge og arbejdsgiveren om, at der gradvis bygges uddannelse på. På den korte bane er det helt centralt, at ingen unge tvinges til at afbryde deres erhvervsuddannelse, fordi de ikke kan få en praktikplads.